

Jean-Gabriel Prod'homme

SIMFONIILE LUI BEETHOVEN

Traducere din limba franceză

Editura

2004

RĂZEȘU

CUPRINS

Prefață (la ediția românească) - 5
Cuprins - 9
Prefață (la ediția originală) - 13
Cuvânt înainte (la ediția originală) - 15
Glosar - 19

Simfonia I-a, do major, op. 21 (1800) - 23

I. *Compoziția – Schițe pentru o simfonie în do minor (1795) – Publicarea Primei Simfonii - 23*
II. *Analiza partiturii - 25*
III. *Primele audiții la Viena (1800) și Leipzig – Critica – Primele audiții la Londra și Paris - Primele critici – Primele audiții în Italia, Ungaria, Spania și Rusia – Opiniile lui Berlioz, Oulibiceff și Colombani - 32*
Opere compuse de Beethoven înaintea primei simfonii - 40

Simfonia a II-a, re major, op. 32 (1802) - 45

I. *Surditatea lui Beethoven – Scrisori intime – „Testamentul” de la Heiligenstadt – Giulietta Guicciardi – Opiniile lui G. Grove - 45*
II. *Analiza partiturii - 54*
III. *Publicarea simfoniei – Repetiția generală și prima audiție – Critica la Viena și Leipzig – Alte audiții la prințul Lichnowsky și la baronul von Würth – Primele audiții la Paris – Opiniile lui Berlioz și J. d’Ortigue – Prima audiție la Londra – Spohr (1816) – Alte audiții în Italia, Spania, Rusia etc. - 63*
Opere compuse de Beethoven între Simfonia I-a și a II-a - 71

Simfonia a III-a (Eroica), mi bemol major, op. 55 (1800) - 73

I. *„Noua cale,, – Beethoven, politician de sentiment – Cultul pentru Bonaparte – Bernadotte și Kreutzer la Viena în 1798 – Compoziția : manuscris, dedicația lui Bonaparte – Ediția originală - 73*
II. *Analiza partiturii - 85*
III. *Primele audiții la Prințul Lobkowitz (1804), la Viena și la Raudnitz – Audiții la bancherul von Würth – Prima critică – Prima audiție publică la Viena (1805) – Primele audiții la Leipzig și la Berlin – Opiniile lui Dionys Weber și ale lui Karl-Maria von Weber – Primele audiții la Hanovra, Casel etc. – Audiția la Londra : opinia lui W. Ayrton – Simfoniile lui Beethoven la Paris : prima audiție la Conservator ; Habeneck ; Societatea Concertelor (1811) - Opiniile lui Castil-Blaze, Berlioz, Fétis și Wagner – Primele audiții la Budapesta, în Rusia și în Ita-*

lia : Sgambati și Liszt – Primele audiții în Spania - 101

Opere compuse de Beethoven între Simfonia a II-a și a III-a - 117

Simfonia a VI-a, si bemol major, op. 60 (1800) - 119

I. Beethoven și contele Oppersdorf – Fidelio ; intrarea francezilor în Viena – Beethoven și contesa Tereza de Brunswick ; trei scrisori de dragoste (1806) ; proiect de căsătorie ; ruptura – Manuscrisul Simfoniei a IV-a - 119

II. Analiza partiturii - 126

III. Primele execuții la prințul Lobkowitz (1807) ; primele critici – Concertele de amatori – Opiniile lui Karl-Maria von Weber – Primele audiții la Leipzig, Mannheim, Kassel, Düsseldorf, Londra, Conservatorul din Paris : opiniile lui Castil-Blaze și Berlioz – Alte audiții la Budapesta și Rusia : opiniile lui Damcke și Oulibiceff - 138

Opere compuse de Beethoven între Simfoniile a IV-a și a V-a – 147

Simfonia a V-a, do minor, op. 67 (1807) - 149

I. Beethoven caută „să-și facă o situație” : propuneri către Hofftheater din Viena ; acceptul funcției de capelmastru la regele Westfaliei – Proiecte de plecare din Viena – Arhiducele Rudolf, prinții Lobkowitz și Kinsky îl rețin la Viena – Compoziția Simfoniei în do minor (1806-1807) – „Așa bate Destinul în ușă” – Regularitatea acestei compoziții – Manuscrisul ; ediția originală - 149

II. Analiza Partiturii - 156

III. Concertul din decembrie 1808 și repetițiile – Incidente – Criticul de la Allg. Musik. Zeit. își rezervă opiniile – Prima audiție la Leipzig – Analiza lui Hoffmann - Prima audiție la Breslau – Reluare la Viena și la Leipzig – Primele audiții la Mannheim și Köln – Cele două măsuri ale scherzo-ului : părerile lui Schindler, Fétis, Berlioz, Jahn și Nottebohm – Liszt dirijează simfonia în do minor la sărbătorile de la Bonn (1845) – Spohr – Primele audiții la Londra și Paris : opiniile lui Fétis, Lesueur, Berlioz și Castil-Blaze – Audiții la Roma, Spania, în Rusia și la Budapesta - 168

Simfonia a VI-a (Pastorală), fa major, op. 68 (1806) -

183

I. Dragostea lui Beethoven pentru natură : „J'aime mieux un arbre qu'un homme” – Muzica cu program – Diferitele programe ale Simfoniei a VI-a – Portretul muzical al Naturii de Knecht – Schițele Simfoniei a VI-a – Beethoven-Thal – Beethoven și țărani austrieci – Cântece populare slave - 183

II. Analiza partiturii - 195

III. Concertul din decembrie 1808 - Publicarea partiturii : critica lui Hoffmann – Primele audiții la Londra ; Pastorală la teatru ; tablouri

vivante, balet – la Paris : criticile lui Castile-Blaze, Berlioz și d'Ortigue – Primele audiții în Rusia, Spania, Italia – R. Wagner – Dl. Camille Bellaigue - 207

Opere compuse de Beethoven între Simfonia a IV-a și Simfoniile a V-a și a VI-a – 216

Simfonia a VII-a, la major, op. 92 (1811) - 217

I. *Beethoven și Tereza de Brunswick ; ruptura – Bettina Brentano – Tereza Malfatti – Proiecte de călătorie în Italia și la Paris – Beethoven și Goethe ; scrisoare către Bettina – Schițele Simfoniei a VII-a – Compoziția ei (mai 1812) - 217*

II. *Analiza partiturii - 229*

III. *Concertul din 8 decembrie 1813 – Bătălia de la Victoria și Simfonia în la – Maelzel – A doua audiție – Repetițiile – Concertele din februarie și decembrie 1814 ; Congresul de la Viena ; Momentul glorios și Bătălia de la Victoria - Publicarea partiturii și a 6 aranjamente muzicale revăzute de Beethoven – Opiniile lui F. Wieck de la Allgemeine musikalische Zeitung ; ale lui Weber și Offenbach – Primele audiții la Londra : W. Ayrton ; la Paris : allegretto intercalat în Simfonia a II-a, la Concertele Operei - Castil-Blaze, d'Ortigue, Berlioz – „Programul” lui Lenz – Alte interpretări ; Wagner : „Apoteoza Dansului” – Schindler și Spohr – Primele audiții în Spania, Rusia și Italia - 239*

Simfonia a VIII-a, fa major, op. 93 (1812) - 257

I. *Beethoven la Töplitz în 1818 – Surugiul de Carlsbad – Schițele simfoniei a VIII-a ; canonul lui Maelzel – Beethoven și fratele lui Johann, farmacist la Linz – Reîntoarcerea la Viena, prin Linz – Publicarea Simfoniei a VIII-a – 257*

II. *Analiza partiturii - 265*

III. *Violonistul Rode la Viena – Cântecul scoțienesc – Sănătatea precară a lui Beethoven – Generozitatea lui – Cetățean de Onoare al Vienei – Concertul din februarie 1814 ; execuția Simfoniilor VII și VIII – „Mica simfonie” – Primele audiții la Londra și Paris : Berlioz – „Programul” simfoniei a VIII-a : Lenz, „Trilogia militară” ; Oulibiceff – Wagner – Audiții la Budapesta, Roma, în Rusia și Spania - 274*

Opere compuse de Beethoven între Simfonia Pastorală și Simfoniile a VII-a și a VIII-a – 283

Simfonia a IX-a, cu cor, re minor, op. 125 (1823) - 287

I. *Simfonia a IX-a cu cor – Beethoven în 1814 – Congresul de la Viena – Moartea lui Kinsky, a lui Lichnowsky și a lui Lobkowitz (1814-1816) – Reluarea lui Fidelio – Procesul cu Maelzel – Proiecte de călătorie în Anglia – Beethoven și fratele lui Karl ; Beethoven tutore al*

SIMFONIA 1

Do major. op. 21 (1800)

I

Beethoven avea aproape treizeci de ani când, la 2 aprilie 1800, oferea publicului vienez prima audiție a primei sale Simfonii.

La această vârstă, Mozart scrisese cea mai mare parte a simfoniilor lui ; Beethoven, mai puțin precoce, nu compusese decât două lucrări orchestrale mari : concertele pentru pian, op. 15 și 19, primul datând cel târziu din 1796, iar al doilea de la începutul anul 1795 (vezi lista lucrărilor anterioare primei simfonii).

Din acea perioadă trebuie să datăm, după Nottebohm, prima intenție manifestată de Beethoven, de a scrie o simfonie. Tânărul compozitor proiectase atunci o simfonie în *do minor* și, într-adevăr, este cunoscut un mare număr de schițe pentru prima mișcare a acesteia. Evident, avea în vedere și alte mișcări, dar este greu ca, printre numeroasele caiete de schițe și foi libere și nefolosite, să le descifrezi cu certitudine. Ceea ce este remarcabil este că Beethoven reluate de câte două ori tema conturată.

Prima mișcare începe astfel :

Apoi, altă dată :

O schiță mai importantă este intitulată Zur Sinfonie, ceea ce nu lasă nici o îndoială asupra destinației sale, spune Nottebohm, în Zweite Beethoveniana (Leipzig, 1887, p. 228-229). Dar ceea ce trebuie să semnalăm de la început, este asemănarea sau aproape identitatea care există între această frază și motivul (14) în același ton, al ultimei mișcări a simfoniei.

Nottebohm continuă : *din punct de vedere cronologic, trebuie să remarcăm că diferitele foi și caiete care cuprind însemnările pentru o mișcare a simfoniei, conțin între altele : o dublă fugă care se raportează la lecțiile lui Albrechtsberger ; începutul pentru pian al celei de a treia mișcări din Trio în sol major, op. 1, Nr. 2 ; schițele celor 12 contradansuri, din care două (3 și 4) fuseseră publicate, și o notă : Hausknecht abends wasser holen (servitorul se duce seara să caute apă), ceea ce arată că toate aceste schițe nu datează din epoca de la Bonn ; o schiță de rondo cu un ecou se găsește în Quartetul în la major, op.18, nr. 5. ; o remarcă : concertul în Si bemol major Adagio în Re major ne permite să conchidem că acest concert, op. 19, nu era încă terminat ; ici și colo, în mijlocul schițelor, un fragment de scrisoare care se referă, într-adevăr, la Quintetul în mi bemol op.4 : am onoarea să vă trimit Quintetul și m-ați obliga mult dacă l-ați considera ca un cadou fără importanță din partea mea, singura condiție pe care trebuie să v-o pun fiind aceea de a nu-l da, niciodată, nimănui ...*

Printre notițele lui Beethoven se mai află : exerciții scrise sub îndrumarea lui Albrechtsberger în dublu contrapunct ; schițe pentru Adelaida și o schiță desfășurată pentru cea de a doua mișcare a Trio-ului în Sol major, op. 1, Nr. 2. Din unele date care se adaugă la aceste note, reiese că Beethoven lucra la acest Trio în 1794 sau la începutul lui 1795. El l-a abandonat și a compus prima Simfonie. Într-adevăr, conchide Nottebohm, una este consecința celeilalte (Zweite Beethoveniana, p. 228-229).

Că Beethoven va fi folosit, în prima sa Simfonie în Do major, materiale deja reunite în vederea unei opere de formă asemănătoare, în Do minor sau că a scris-o sub o inspirație nouă, este mai greu de spus dar Simfonia I-a poate fi datată, cel târziu între 1799-1800, pentru că programul la sfârșitul căruia a fost executată pentru prima oară fusese anunțat cititorilor revistei *Allgemeine musikalische Zeitung*, încă din 26 martie 1800.

Dedicată baronului van Swieten, lucrarea lui Beethoven a fost publicată ca partitură la Hoffmeister & Kühnel, la Biroul de Muzică

(de atunci Peters), la Leipzig, la sfârșitul lui 1801 sub titlul : *Grande Sinfonie pour deux violons, viole, violoncelles et basses, deux flûtes, deux oboes, deux cors, deux bassons, deux clarinettes, deux trompettes et timbales – composée et dédiée a Son Excellence M. le baron van Swieten, conseiller intime et bibliothécaire de Sa Majesté Imp. Et Roy. - Par Louis van Beethoven, Oeuvre XXI.*

Baronul Gottfried van Swieten, diletant foarte distins, de origine flamandă, s-a născut în 1734 ; destinat diplomației, gustul lui pentru muzică l-a deturnat de timpuriu de la această misiune. El a colaborat cu Favart (cupletele pentru *Rosière de Salency*, 1769) și a tradus pentru Haydn, *Creațiunea* și *Anotimpurile*. Maeștrii săi preferați erau Bach, Hasse, Haendel ; pentru mai multe oratorii ale acestuia din urmă, el a impus adăugarea unor acompaniamente, prin Mozart (*Acis și Galateea*, *Messia*, *Sfânta Cecilia*, *Sărbătoarea lui Alexandru*) și prin Starzer (*Judas Maccabée*) ; el însuși a aranjat *Athalia* și *Alegerea lui Hercule*. La Viena, van Swieten a fost, alături de prințul Lichnowski, unul dintre primii protectori ai lui Beethoven ; a fost, de asemenea, unul dintre fondatorii societății *Musikalische Gesellschaft*, compusă din 25 de membri ai aristocrației vieneze.

Partitura, în 8°, cu 108 pagini, a apărut la Simrock, în 1820, cu acest titlu : *I-ère Grande Symphonie en Ut majeur (C dur) de LOUIS van BETHOVEN. Oeuvre XXI. Partition. Prix 9 francs. Bonn et Cologne chez N. Simrock (1953).*

Beethoven a oferit simfonia lui Hofmeister, pentru suma de 20 de ducăți (cca 250 de fr.), odată cu *Septetul* op. 20, cu concertul pentru pian op. 19 și sonata pentru pian op. 22, totul pentru 70 de ducăți (*Scrisorile Viena, 15 decembrie 1799 și 15 (sau cam așa ceva) ianuarie 1800*). În ultima scrisoare, Beethoven notează : *Vă veți mira poate că aici, eu nu fac nici o diferență între o sonată, un septet și o simfonie ! Dar cred că e posibil ca un septet sau o simfonie să nu aibe aceeași cerere ca o sonată ; de aceea procedez așa, chiar dacă o simfonie valorează, incontestabil, mai mult.*

II

Identică cu orchestra lui Haydn și Mozart (deși clarinetul nu fusese folosit în *Simfonia Jupiter*, ultima a lui Mozart), orchestra *Primei Simfonii* se compune din : două timpane (în *do* și în *sol*), două

trompete, doi corni, două flaute, două oboaie, două clarinete, doi fagoți, viorile prime și secunde, viole, violoncele și contrabași.

Durata de execuție este de 27 de minute.

I. Introducere. Adagio molto (Do major, C). - Adagio începe într-un mod neașteptat, printr-un acord de septimă dominantă în tonul de *fa*, intonat de *tutti*, *forte*, căruia îi urmează acordul de *fa*; a doua măsură este în tonul de *do* iar următoarea, imediat modulată în *sol* (1). Atenția, foarte solicitată de aceste salturi bruște, din patru în patru,

Adagio molto.

(1)

după acest soi de luptă între trei tonalități diferite, face ca tonul simfoniei să se impună și introducerea, de 12 măsuri cu totul, aduce prima temă, impetuoasă, care este expusă de coarde (2) și (2 bis).

(2) *All^o con brio.* ($\text{♩} = 112$)

(2 bis)

Allegro con brio (Do major, C), are ca temă, o frază de șase măsuri (2) care, fără a avea nimic caracteristic în sine, devine mai apoi interesantă prin arta cu care este tratată. Un pasaj episodic îi urmează, într-un stil puțin distinct și, cu ajutorul unei semi-cadențe repetate de trei sau de patru ori, vom ajunge la o expunere a instrumentelor de suflat, în quartete (3) care, ești cu atât mai mirat s-o aflu

aici, cu cât este folosită adesea în mai multe uverturi de opere

(3) Hautb. Fl. Hautb.
Cordes. *p*
Fl. Hautb. & Cl. *sf* *sf* etc.

francezești (Berlioz).

Alternativ, oboaietele, flautele și coardele reiau această temă care, odată dezvoltată, conducând orchestra până la *fortissimo*, lasă locul unei teme, în *pianissimo*, cu o alură mai amănunțită (fagoți și violoncele, apoi violoncelele singure), în *sol minor* (4), aducând, cu

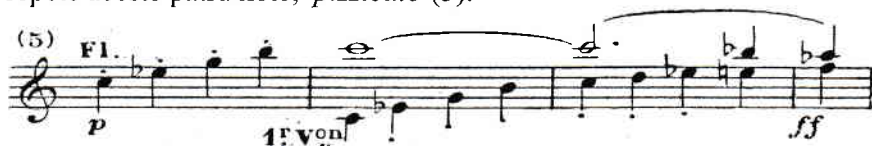
(4) Violon & Alt. Hautb. *p*
pp Violon & Bons etc.

tonul de *sol major*, fragmente din motivul (3), succesiv la toate

(3 bis) Violon Fl. *p* *sf* *sf*

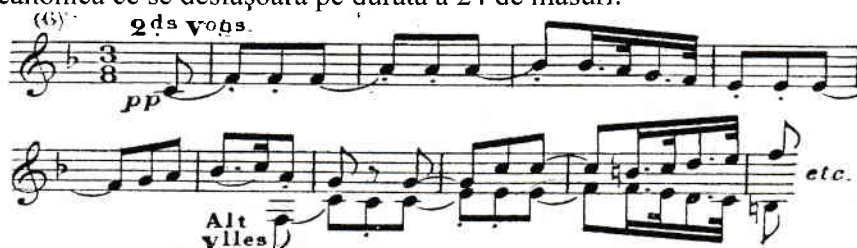
instrumentele orchestrei; în fine, este variată astfel de către viori și flaute (3 bis) și se ajunge la sfârșitul primei părți a mișcării; aceasta, reluată *da capo*, motivul (2), măsura 7 și următoarele, revin la primele viori, în *la minor*, în *re minor* și în *sol major*. Urmează o amplă dezvoltare în care instrumente se mărginesc, aproape în exclusivitate, să

repete aceste patru note, *pizzicato* (5).

Un pasaj la viori aduce puțină animație și pregătește reluarea (mai întâi la fagot, apoi la oboae și la flaute) a debutului (2). Aceste diferite elemente : primul motiv (2), reluat *fortissimo* de *tutti*, al doilea (3) în *do*, de către oboae și apoi de viori ; un *fortissimo* care aduce, ca mai sus, tema (4), la coarde, căruia tema (2) i se înlănțuiește ; repetate neîncetat aproape până la sfârșit, de către toate instrumentele, ele conduc la *allegro*, care se termină printr-o serie de acorduri pe tonică, *fff*.

II. Andante cantabile con moto (Fa major, 3/8). – Un prim motiv, expus de vioara a doua (6), servește de pretext pentru o imitație canonică ce se desfășoară pe durata a 24 de măsuri.

O a doua temă (7) care este ca un răspuns la prima, apare la quartet.

Îndată, timpanul evoluează *pianissimo* (8), acompaniat de coardele grave, de trompete, oboae și clarinete, în timp ce flautele și prima vioară îl înconjoară cu arabescurile lor, *pizzicato*.

(8) Timb.

Prima secțiune se termină cu acest efect ; ea este reluată *da capo*. În cea de a doua, dezvoltare a debutului din *andante*, după câteva măsuri de introducere (9), același ritm dat de timpane revine la quartet și la fagoți ;

timpanele reiau, în *do* de această dată, dominantă tonalității de *fa*, iar tema de debut (6) revine la viorile secunde, apoi la fagoți și alto, la flaute etc. ; următoarea parte (7) este reluată în *fa*, de data aceasta de către quartet și flaute. Timpanele se aud din nou, *pp* în *do*, în timpul unei acalmii a orchestrei. Câteva note se desprind de primul motiv, sub șaisprezecimile viorilor, ducând destul de rapid la încheiere.

III. *Menuetto. Allegro molto e vivace (Do major, 3/4)*. – Pentru a se exprima, Beethoven a acceptat menuetul, mișcarea ritmică a cărei metamorfoză în *scherzo*, în maniera autorului, începe încă de la primele sonate, spune Oulibicheff (Beethoven, Criticii și admiratorii săi, Leipzig, 1857, p. 140). Acest menuet are, într-adevăr, o mișcare de două ori mai vie decât cele ale lui Haydn și Mozart. *Allegro molto e vivace*, el începe printr-o gamă *sol*, cu un ritm analog *scherzo*-ului din *Simfonia a VII-a* (10).

(10) Cordes.

O a doua frază, care modulează în *si bemol minor*, urmează

imediat, conducând, după câteva măsuri în care viorile singure fac acompaniamentul, în timp ce violoncelele, contrabașii și instrumentele de lemn, aruncă câteva note rapide (11), la reluarea temei (10) în *tutti*.

(11) Vons Hautb pp
 Bases. Bon
 (12) Tutti Timb
 cresc. etc.

Trio, care formează partea centrală a menuetului, nu este mai puțin original decât debutul. Instrumentele de suflat (clarinet, oboi și fagot) emit, în mai multe reprize, acordul de *do major*; viorile răspund cu pasaje rapide (12); și acest dialog foarte scurt, foarte viu, pitoresc și colorat, urmează timp de câteva măsuri; el se repetă;

(12) Hautb Clar
 I à vent
 Cors. Bons
 (13) V etc.

un nou dialog se angajează între aceleași grupe de instrumente, dar în tonul dominantei; această a doua parte a trioului este bisată ca și prima, iar prima parte a menuetului este reluată *da capo*, conturând concluzia.

IV. *Finalul* începe printr-o introducere *adagio*, de șase măsurii (13), în 2/4, în care viorile prime singure par să-și încerce forțele,

Musical score for measures 13-14, first violin part. The score is in 2/4 time and begins with a *ff* dynamic. The first measure is marked *Tutti* and *1^{rs} Vons seuls*. The second measure is marked *p*. The music features a melodic line with eighth and sixteenth notes, and a rhythmic accompaniment of eighth notes.

mai înainte de a se lansa într-un *allegro molto e vivace*, al cărui motiv (14) este reprodus aproape exact din schița din 1795, semnalată de

Musical score for measures 14-15, first violin part. The score is in 2/4 time and begins with a *1° Vons* marking. The music is marked *All^o molto e vivace*. The first measure is marked *ff*. The score includes parts for *1^{rs} & 2^{ds} Vons*, *Alt. Villes Bons*, and *Alt. Villes C.*. The music features a rhythmic accompaniment of eighth notes and a melodic line with eighth and sixteenth notes. The score ends with *etc.*

către Nottebohm (vezi mai sus).

După această primă temă, urmează un motiv coborâtor, încredințat quartetului (15).

Musical score for measure 15, first violin part. The score is in 2/4 time and begins with a *Vons* marking. The music is marked *f* and *ff*. The score includes parts for *Vons*, *Alt. Villes Bons*, and *Alt. Villes C.*. The music features a rhythmic accompaniment of eighth notes and a melodic line with eighth and sixteenth notes.

În *sol*, bașii cântă un nou motiv (16), apoi la viori survine un

Musical score for measure 16, bass part. The score is in 2/4 time and begins with a *Bons Villes Alt* marking. The music is marked *sf*. The score includes parts for *Bons Villes Alt* and *Alt. Villes C.*. The music features a rhythmic accompaniment of eighth notes and a melodic line with eighth and sixteenth notes.

motiv sincopat (17), acompaniat *pizzicato* de către bași.